

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Juni 1975

Nr. 196-34. årgang

Landsmødet 1975 i billeder

Foto: Niels Erik Christensen.

Øverst t.v.: Gdr., fhv. finansminister Anders Andersen og frue i samtale med en af nonnerne fra Sostrup Slot.
Nederst t.v.: Forpagter Chr. Vester fortæller om de store inddæmningsarbejder omkring Kolind Sund.

Øverst th.: Udflugten sluttede med et besøg på Sivested Odde, hvor man hyggede sig i forpagtergårdens have.
Nederst th.: Landsformanden takker hofjægermester Niels Iuel, Meilgaard, for ophold og for det betydelige indslag godsejerens tale til deltagerne var. »Slægtsgaardens« redaktør står parat for at sikre sig manuskriptet.

**Medlemsblad
for
Dansk Slægtsgaardsforening**

Redaktion:

Hans Hviid,
Fåredammen 11,
5300 Kerteminde.
Tlf.: (09) 32 14 61.

Artikler og billeder, læserbreve, juridiske spørgsmål og øvrige meddelelser til »Slægtsgaarden« sendes til redaktionen som forbeholder sig ret til at forkorte artikler og breve, som ønskes optaget i bladet.

Eftertryk efter ophavsretslovens bestemmelser.

☆

Annonceekspedition:

Fru Inger Hansen,
Gassehaven 56,
2840 Holte
Tlf.: (02) 80 25 37.

Alle henvendelser om annoncer rettes til annonceekspeditionen.

☆

Trykkeri:

Andelsbogtrykkeriet i Odense

☆

Distribution:

Klager over udeblivelse eller forsinkelse af bladet rettes til postvæsenet

Henvendelse om ældre numre eller supplementsnumre og bilagsblade af »Slægtsgaarden« sker til annonceekspeditionen.

Dansk Slægtsgaardsforening

Oprettet 5. juli 1941

Lær af fortiden – Lev i nutiden – Virk for fremtiden

Landsbestyrelsen:

LANDSFORMAND: Gårdejer *Chr. R. Christensen*, (R) Badstrup, 5484 Uggerslev.

Tlf. (09) 85 11 49.

NÆSTFORMAND: Gårdejer *Einer Petersen*, Kikhavn, 3390 Hundested.

Tlf. (03) 33 71 49.

Gårdejer *Jens Skau*, (R) Nygård, 6533 Øster Lindet.

Tlf. (04) 84 62 03.

Gårdejer *Jørgen Skoven*, »Skoven«, Asdal, 9850 Hirtshals.

Tlf. (08) 97 11 66.

Proprietær *Bent Bjergskov*, Rosenlund, 5350 Rynkeby.

Tlf. (09) 39 13 17.

Hofjægermester *Cederfeld de Simonsen*, Erholm, 5560 Årup.

Tlf. (09) 43 10 91 (helst kl. 9–10).

Gårdejer *Børge K. Fjordside*, Skalstrup, 7570 Vemb.

Tlf. (07) 88 40 94.

Gårdejer *Jens Bligaard*, Oddense, 7861 Balling.

Tlf. (07) 58 10 11.

Gårdejer *Harald Poulsen*, Aspegård, 3752 Østerlars.

Tlf. (03) 99 80 30. – Sommer (03) 99 52 11.

Gårdejer *N. Sehested*, Holmstol, 8883 Gjern.

Tlf. (06) 87 50 19.

Gårdejer *Chr. Thyboe*, Kirkemosegaard, 8991 Spentrup.

Tlf. (06) 47 70 87.

Gårdejer *Holger Buch Juul*, Jærgaarden, Høllund, 7100 Vejle.

Tlf. (05) 86 50 21.

Gårdejer *Erik Strange*, Øverup, 4800 Nykøbing F.

Tlf. (03) 83 92 12.

Gårdejer *Jens P. Petersen*, Farendløse, 4100 Ringsted.

Tlf. (03) 64 00 24.

Gårdejer *Peder Møller Frifelt*, Frifeltgaard, 6870 Ølgod.

Tlf. (05) 24 30 87.

(De tre førstnævnte udgør landsbestyrelsens forretningsudvalg.)

Udvalgsformænd:

Slægtsgaardsarkivet: Gårdejer *Erik Strange*, Øverup, 4800 Nykøbing F. Tlf. (03) 83 92 12.

Bladudvalget: Proprietær *Bent Bjergskov*, »Rosenlund«, 5350 Rynkeby. – Tlf. (09) 39 13 17.

Kassererkontor og medlemsforhold:

Fru Inger Hansen, Gassehaven 56, 2840 Holte.

Tlf. (02) 80 25 37 (Helst før kl. 8)

Postgironummer 8 08 31 42.

Slægtsgaardsarkivet:

Adresse: *H. C. Andersens Boulevard 4* (2. sal t. v.), 1553 København V. Tlf. (01) 11 67 20.

Ledere: Arkivarerne *P. K. Hofmansen* og *Annalise Alstrøm*.

(Træffes på arkivet tirsdag og onsdag kl. 14–16 el. efter aftale).

Foreningens revision:

Statsautoriseret revisor *Kr. Foged*, Rosenvængets Sideallé 8, 2100 København Ø. – Tlf. Øbro (01) 92 – 30 og Øbro (01) 92 – 5000.

Landsmødet

— en strålende succes —

Lidt om mødet i ord og billeder

Vi lader »Djursland« indlede, idet vi citerer bladets omtale af landsmødet. Iøvrigt bringer Slægtsgaardsforeningens dagblad »Djursland« en hjertelig tak for megen omtale i flere forudgående artikler, af hvilke vi bl. a. bringer en samtale med en af vore arkivarer.

Slægtsgård-foreningen satte rekord i Grenå

GRENÅ – Tilslutningen til Dansk Slægtsgårdforenings årsmøde i Grenå var den største, man nogensinde har oplevet, erklærede formanden, gårdejer, fhv. folketingsmand Chr. R. Christensen, Badstrup, Fyn, da han i lørdags åbnede mødet i »Pavillonen« med godt 350 deltagere.

Han understregede i beretningen, at foreningen havde haft en glædelig fremgang overalt, og at der var stor interesse for dens virke.

Formanden for arkivudvalget, gårdejer Erik Strange, Nykøbing F., oplyste, at man havde gennemført 25 folketællinger og modtaget mange arkivalier til arkivet, der ledes af arkivar K. P. Hofmansen og fru Annelise Alstrøm.

Proprietær Bent Bjerskov oplyste for bladudvalget, at bladet »Slægtsgården« hviler i sig selv og kan bibeholdes i samme omfang som hidtil. Man får mange nye impulser og har medarbejder-skab fra mange sider.

Regnskabet, der viste et godt resultat, blev aflagt af statsautoriseret revisor Kr. Foged.

Et forslag om vedtægtsændringer blev vedtaget, og det overlodes til hovedbestyrelsen at fastsætte næste års mødested.

Lørdag aften var der festmiddag på Hotel du Nord med en række indbudte gæster. Der var i øvrigt forud arrangeret besøg i Grenå Kirke med sognepræst J. E. Kårsbo som leder.

Årsmødet sluttede i går med udflugt på Djursland arrangeret af gårdejerne Carl Katholm, Homå, og Henry Slemming, Hammelev. Man besøgte fhv. finansminister Anders Andersen, Benzonslyst, Voldby, nonnerne på Sostrup og spiste frokost på Meilgård Slotskro, inden der sluttedes af med rundtur i Kolindsund og besøg på Sivested Odde.

Ved Dansk Slægtsgaardsforenings årsmøde i Grenå den 24. maj 1975 aflagde formanden, gårdejer Chr. R. Christensen, Badstrup, følgende beretning:

Foreningen har haft et roligt og godt arbejdsår. Medlemstallet ligger på et nogenlunde stabilt leje takket være en særdeles stor trofasthed hos vore medlemmer og en stadig stigende tilgang af nye. Men jeg opfordrer indtrængende medlemmerne til at give foreningens arbejde øget vægt ved at opgive nye navne.

Foreningens arbejde ledes stort set af de sædvanlige tillidsmænd. *Arkivet* ledes som sædvanligt af P. K. Hofmansen og Anne Lise Alstrøm med bistand af Karen Korsgaard. *Bladet* redigeres på andet år af Hans Hviid. Inger og Henning Hansen, der i en årrække har varetaget *kasserervirksomheden*, driver nu også *sekretariatet*, herunder tilrettelæggelsen af det praktiske arbejde i forbindelse med årsmødet, og *Kr. Foged* reviderer som sædvanligt vort regnskab.

Jeg takker alle disse medarbejdere og mange andre for deres uegennyttige indsats for foreningen.

Ligeledes takker jeg Kr. Thyboe for hans tilrettelæggelse af årsmødets program. Jeg håber, vi får et par gode dage sammen.

Der har i årets løb været holdt en række møder, hvoraf jeg fremhæver, at der atter i år – jeg tror, det er for femtende gang i rad – har været holdt forårsmøde i Skrydstrup under ledelse af Jens Skau og med stigende tilslutning.

Fra Sydsjælland har der været afholdt en særdeles vellykket Norgestur under ledelse af Jens P. Petersen og med deltagelse af 90 medlemmer.

Sidste år blev der i mindeparken Hejbøl Knap ved Ølgod rejst en smuk mindesten for foreningens trofaste medarbejder gennem hele dens virksomhed, forfatteren Salomon J. Frifelt. Foreningen har efter beskeden evne bidraget hertil. Jeg anbefaler vore medlemmer at besøge dette smukke sted.

Gårdene i Kusterslev

For femten år siden forærede Anna Jensen, Kusterslev, sine to gårde til et legat til støtte for unge landmænds etablering på betingelse af, at hun, så længe hun levede, skulle have bopæl på den ene af gårdene, og at gårdene forpagtes ud på en sådan måde, at forpagtningsafgiften tilfaldt hende. Legatet ledes af en bestyrelse på tre medlemmer, hvoraf landbrugsministeriet har valgt to, nemlig Chr. R. Christensen og advokat Martin Olesen, Bogense, medens Slægtsgaardsforeningen har valgt Bent Bjergskov.

Anna Jensen er nu død, og gårdene er afhændede, hvorefter legatet kan begynde på sit egentlige virke med en endnu ikke helt frigjort egenkapital på en halv million kroner, som efterhånden vil kunne udlånes til unge landmænd på rimelige vilkår.

Anna Jensen har på denne måde rejst sig et varigt minde, som jeg håber vil komme nogle unge landmænd tilgode. Og der er det særprægede ved dette legat, at det i stedet for at smuldre væk gerne skulle vokse med den årlige rentetilgang, så det vil få blivende betydning.

Vi må blive i EF

Gennem flere år har jeg ved mine beretningsafleggelse beskæftiget mig med Danmarks tilslutning til EF, og jeg troede egentlig, det skulle være slut, men jeg kan ikke undlade at udtale min glæde over, at det engelske underhus med stort flertal har vedtaget at fortsætte medlemskabet, og at alle ansvarlige partier gik ind for dette, selv om der gik nogle splinter af arbejderpartiet. Nu står England imidlertid umiddelbart foran en folkeafstemning om sagen. Jeg venter, at denne vil følge den vedtagne beslutning, men skulle det utrolige ske, at uansvarlige kredse fik held til at ændre beslutningen, må man vente fornyet uro om sagen også herhjemme.

Jeg ønsker derfor at sige, at uanset hvad en folkeafstemning i England resulterer i, er Danmarks plads i EF. Vi kan ikke lade os påvirke af, hvad en folkeafstemning i England giver udtryk for. Vi har valgt at gå ind i EF, og dér vil vi blive.

Vi har slet ikke mulighed for at eksistere på en antændig måde, hvis vi vender ryggen til Europa.

Forøvrigt må jeg sige, at vort medlemskab ikke betød noget brud med Norden, men at vor samhandel ikke mindst med Sverige er vokset meget stærkt siden.

Kapitalvindingsskatten ødelæggende for dansk landbrug

Vi har tidligere beskæftiget os med kapitalvindingsskatten. Som den har udviklet sig, er den en oplagt urimelighed mod dansk landbrug. Den er

jo i virkeligheden ikke en skat på kapitalvinding, men en skat på kapitalforringelse og forringelse af kronens købekraft. Som den er nu, vil det jo i virkeligheden blive umuligt at videreføre danske slægtsgårde. Den jager ungdommen væk fra landbruget i hobetal og forarmer dem, der skulle føre landbrugserhvervet videre og være en grundpille for det store danske eksporterhverv.

Der er gang på gang lovet os en ændring i disse forhold, men selv om der er flertal i det danske folketings for at ændre loven, er der endnu intet opnået, ja, ikke en gang i spørgsmålet om beskatning ved ekspropriationer og ved jordfordeling i forbindelse med vejanlæg er der opnået noget, hvorfor udviklingen på disse felter helt er gået i stå.

Dansk Slægtsgaardsforening har gang på gang påtalt dette, og i dette forår har vi rettet henvendelse til venner i tinget med anmodning om støtte til vore synspunkter. Og det var min agt at forelægge årsmødet forslag til henvendelse til offentligheden og til tingmændene for at gøre opmærksom på den overordentlig farlige situation, loven har sat dansk landbrug i.

I de sidste dage er der imidlertid gennemført en ordning, der har til formål at afbøde de værste urimeligheder i loven. Hvordan man ser på disse ændringer kan vel diskuteres, men det piner mig, at man ikke benyttede det eksisterende folketingsflertal til at gennemføre en virkelig reform, og at der ikke kunne gennemføres et virkeligt borgerligt samarbejde i tinget.

Højskolesangbogen ødelagt

Gennem årene har højskolesangbogen med sit væld af folkelige og nationale sange, hvoraf meget store kreds af befolkningen har hentet virkelig gode timer, været en kulturfaktor af største værdi, og som man med tryghed har kunnet se hen til.

Nu er der kommet en ny udgave af denne bog, hvori der er slettet 400 danske sange. Nu skal jeg indrømme, at bogen indeholdt en del dødvægt, som tiden efterhånden var løbet fra, men når man ser, hvad der er slettet, må man forarges. Man kan måske forstå, at man har slettet nogle gamle krigssange, men det er ikke blevet ved det. Der er slettet værdier i denne sangskat, som var folkets kæreste eje. Selv en så fredens og sangens mand som Jeppe Aakjær har man ikke undladt at maltraktere.

Jeg nævner et lille uddrag af, hvad man har slettet:

Alt hvad som fuglevinger fik, Droslen slog, Du som har sorg i sinde. Flyv fugl, flyv, Havet omkring Danmark, Høje Nord, I sommersol og blæst, Jeg har båret lærkens vinger, Jeg lagde min gård, Løft dit hoved, På det jævne, Vort hjem, du danske jord, og mange, mange andre af de sange, der

elskes og synges er gledet ud og erstattet af andre, som bestemt ikke har samme lødige karakter.

Jeg beklager denne udvikling og synes, at højskolen på denne måde har bragt sig i en højst uheldig stilling.

☆

Ved Dansk Slægtsgaardsforenings årsmøde i Grenå den 24. maj 1975 aflagde formanden for arkivudvalget, Erik Strange, følgende beretning om Slægtsgaardsarkivet:

Et år er gået, siden jeg sidst ved Slægtsgaardsforeningens årsmøde på Nyborg Strand den 22. maj sidste år aflagde beretning om Slægtsgaardsarkivets virksomhed i 1973.

I det nu forløbne år 1974 har denne virksomhed i stigende grad været fortsat, og som arkivudvalgets formand er det mig en glæde at kunne konstatere dette og berette om den.

I 1974 har arkivudvalget været samlet til 2 udvalgmøder, og under disse har jeg og udvalgets øvrige medlemmer haft lejlighed til at høre på vore arkivarers beretninger om det løbende arbejde for bagefter med hverandre at drøfte de foreliggende problemer. Jeg takker vore arkivarer, Hofmansen og fru Alstrøm, samt mine kolleger i arkivudvalget for den gode og forstående tone, som har hersket under disse møder. Det er rart at være formand i et udvalg, når man føler, at alle trækker i samme retning på samme hammel.

Jeg vil også gerne bringe en tak til hr. kreditforeningsdirektør Haunstrup Clemmensen, hvis store imødekommenhed og elskværdighed som bekendt har muliggjort, at Slægtsgaardsarkivet fra begyndelsen af 1972 mod en særdeles lille husleje har haft husly i dets nuværende lokale, H. C. Andersens Boulevard nr. 4, 2. sal. Vi kan ikke nok påskønne kreditforeningsdirektørens velvillighed og vil gerne bringe ham vor hjerteligste tak for samme. Arkivar Hofmansen, der i de forløbne 29 år, der er gået, siden han trådte ind i Slægtsgaardsarkivets tjeneste, og som mere end nogen anden har gennemlevet alle dets trængsler i form af flytninger fra sted til sted, véd jeg i høj grad vil istemme en sådan tak.

Slægtsgaardsarkivets vækst fra år til år bevirker naturligvis, at pladsspørgsmålet vedrørende samlingsernes anbringelse trænger sig på, men vi er glade for, at vore arkivarer, Hofmansen og fru Alstrøm, samt arkivets gode medhjælp, frk. Korsgaard, prøver på at få det bedst mulige ud af forholdene, som de er. De to arkivarer deler tjenesten i arkivets åbningstider mellem sig på den allerbedste måde, medens frk. Korsgaard trofast og uegennyttig arbejder med topografering, indsettelse m. m.

Det er en udtalt mening blandt Slægtsgaardsarkivets gæster, hvis antal stiger fra år til år, at

den imødekommenhed og hjælpsomhed, de møder hos vore folk i Slægtsgaardsarkivet, er formidabel. Kneben plads og gæstfrihed kan således godt forenes – et aktiv, hvis ære og glans Slægtsgaardsforeningen drager nytte af.

Forholdet er jo dette, at vore folk i arkivet på anden måde må tjene til udkommet, hvilket naturligvis begrænser deres tid til at beskæftige sig med arkivets sager, men alligevel sporer vi, at de driver på af alle kræfter, hvilket også de oplysninger om Slægtsgaardsarkivets virksomhed og forhold i 1974, som jeg nu skal gennemgå, vil bevise.

Med hensyn til folketællingsundersøgelser er der i 1974 udført 25 stk. til en samlet betaling for undersøgelse, udskrivning, afskrivning, papir, kuverter og porto på ialt kr. 524,90 – ca. 21,00 kr. i gennemsnit. Disse folketællingsundersøgelser bliver jo gratis tilsendt nye og ældre medlemmer af foreningen én gang for alle, når de i behørig stand har indsendt det dem tilsendte skema til oplysninger om slægtsgården og dens beboere nærmest nutiden. Arbejdet med folketællingsundersøgelserne har i de sidste år i høj grad været hemmet af Rigsarkivets dispositioner med hensyn til udtagelse af hele årgange på én gang af folketællinger til xeroxkopiering og ny indbinding, så disse årgange i lange tider ikke har været tilgængelige.

Af større historiske undersøgelser vedrørende slægt og gård, som Hofmansen og fru Alstrøm, såvidt deres tid tillader det, mod betaling påtager sig, er der i 1974 udført og udsendt 26 stk. Prisen for disse undersøgelser varierer naturligvis efter deres omfang og vanskeligheder, men de bliver i forhold til de priser, som tilsvarende institutter beregner sig, holdt på et særdeles rimeligt niveau. Normalt ordnes sagen på den måde, at rekvirenten selv bestemmer, hvor stort et beløb til undersøgelsen vedkommende vil stille til rådighed. Så ved rekvirenten, hvor dyrt det eventuelt kan blive, og vedkommende arkivar ved, hvor langt han eller hun må gå med sagen, men der bliver ikke under nogen omstændighed betalt for mere, end der er udført et godt og samvittighedsfuldt undersøgelsesarbejde for, selv om det til rådighed stillede beløb ikke er blevet opbrugt. Betaling finder først sted, når arbejdet er udført og dets resultat tilsendes rekvirenten. Forudbetaling ønskes ikke.

Hvert år indgår der naturligvis en del breve til Slægtsgaardsarkivet med allehånde forespørgsler, og mange af disse rummer et så individuelt indhold, at der må bruges adskillige timer til udarbejdelse af et fyldestgørende svarbrev. Af sådanne breve er der i 1974 indgået 57 stk., som har krævet 67 svarbreve, alle med individuelt indhold.

I Slægtsgaardsarkivets åbningstider har der i 1974 været 73 telefoniske henvendelser og 172 gæster (i 1973 var der 52 telefoniske henvendelser og 125 gæster). Kommer der flere gæster på en gang, kan det knibe med pladsforholdene, men

alligevel prøver vore arkivarer og frk. Korsgaard på, at enhver gæst bliver behandlet på bedste måde. Tilfredse udtalelser til venner og bekendte har vi da også hørt om gang på gang.

Hvad Slægtsgaardsarkivets stadig voksende samling angår, kan det oplyses, at der i 1974 som i alle de foregående år er tilgået arkivet en del dokumenter (enten som gave eller som depositum) og stamtaver, hvortil kommer kopier af egne undersøgelser samt en særdeles stor mængde optegnelser, udklip og billeder m. m.

Arkivet foretager selv en stor mængde udklip af personalhistorisk og topografisk art, men i denne forbindelse må også med tak nævnes enkelte uden for arkivet, som beriger det med godt stof af samme art. Særdeles faste og trofaste leverandører er således hr. Knud Sørensen i Roskilde og hr. Poul Andersen, Lund pr. Næstved, der kender arkivets ønsker og véd, hvor små midler det har til at forøge arkivets effektivitet på anden måde, f. eks. ved køb af personalhistoriske og topografiske værker. Vi bringer dem og enhver anden, som på lignende måde støtter arkivet, vor bedste tak.

Til slut vil jeg bringe alle inden for Slægtsgaardsforeningens rammer, der slutter op om Slægtsgaardsarkivets arbejde, en hjertelig tak, og til denne tak vil jeg specielt føje en særlig tak til arkivudvalgets medlemmer, til vore arkivarer og frk. Korsgaard samt til Slægtsgaardsforeningens hovedbestyrelse for et godt samarbejde i 1974.

Erik Strange.

☆

Proprietær Bent Bjergskov aflagde som formand for Bladudvalget nedenstående beretning:

Da jeg i fjor aflagde beretning om Bladudvalgets virke, måtte jeg beskæftige mig en hel del med økonomiske problemer. Ændringen af papirkvaliteten, portoforhøjelse og stærkt stigende trykningspriser gjorde, at vort budget for bladet ikke kunne holde, og det skabte selvsagt den bekymring for vort blads fremtid, som jeg gav udtryk for i fjor.

Nu er det heldigvis ikke gået så galt, som præsten prædikede, godt nok forårsagede de påtvungne omkostninger en overskridelse af budgettet på godt 4.000 kr., men derved lykkedes det os også at sikre, at de normale 6 numre kunne udkomme også i 1974, uden at det svækkede foreningens økonomi i afskrækkende grad.

Foreningens økonomi er for 1975 også af en sådan karakter, at hovedbestyrelsen i sit budget for 1975 har kunnet forhøje bladets budget til 36.500, og selv om vi allerede nu har fået meddelelse om en prisforhøjelse på godt 500 kr. pr. nummer, er det udvalgets mening, at vi kan klare os inden for de afstukne rammer, især da det har været os muligt at gennemføre visse besparelser,

f. eks. ved udsendelse af gratisnumre til forskellige skoler og institutioner.

Om selve bladets redaktion vil jeg gerne fremhæve vor nye redaktørs virke i det godt og vel ét år, han nu har redigeret bladet. Vi synes, redaktørens indsats har gavnet vort blad med nye og friske impulser, samtidig med at han har engageret bladudvalget for ikke at miste de traditioner, som en gang er nedfældet i vort blad. Jeg håber, vore læsere er af samme mening.

Bladet er som sagt atter i 1974 udkommet med de normerede 6 numre, og vi er med udgangen af året nået til nr. 193. Oplaget er for tiden 2400, og jeg kan i år ikke skjule en vis optimisme med hensyn til bladets fremtid.

Husk: Annoncerne pynter i bladets tekst.

☆

De mange gæster forlader Sostrup Slot, som var en oplevelse.

Vægtige ord sagt på Meilgaard

Under besøget på Meilgård bød godsejer Niels Iuel velkommen, og holdt derefter et stærkt personligt foredrag af hvilket »Slægtsgaarden« med tilladelse bringer sidste afsnit, der fastholder og uddyber mange af de problemer vore medlemmer står overfor.—

»Der er ved at ske noget meget ubehageligt i vort samfund. Vi der sidder på de gamle slægtsgårde og forsøger at bevare og forvalte dem på bedste måde i det spand af år, som bliver os tilmålt, burde have krav på, at blive respekteret som produktive mennesker. Men nej — velfærds-

samfundet, som i det væsentligste er bygget op på gæld istedet for redeligt arbejde, er ved at blive ormstukket.

Tilfredsheden i samfundet er ved at blive afløst af utilfredshed og misundelse. Tænk tilbage på den tid da man mødte folk, som var glade for deres arbejdsplads. Vi, der lægger vores livsarbejde i dyrk-

ning af Danmarks jord, må nøje gøre os situationen bevidst. Slægtsgårdsforeningen må vedblive at kæmpe for selvejerne, inden misundelse fører til afståelse af ejendommen.

Skat – selvfølgelig skal vi også betale for ejertid – for overtagelse, dog uden at gøre det med lukkede øjne, selv om vi måske af og til lammes«.

Djurslands slægtsgårde med i forskningsprogram —

Dagbladet »Djursland« bragte torsdag den 22. maj 1975 nedenstående samtale med arkivar Anna Louise Alstrøm.

Danmarks slægtsgårde – hvoraf der stadig er en god del tilbage – skal formentlig nu danne grundlag for et forskningsprogram. Det er delvis uopdyrket område, siger Slægtsgårdsforeningens arkivar, *Anna Louise Alstrøm*, København, og tilføjer, at Djurslands talrige slægtsgårde vil kunne give værdifulde bidrag til denne forskning.

Den endnu løst planlagte forskning vil formentlig blive bragt i omtale, når Dansk Slægtsgårdsforening i næste weekend, 24. og 25. maj, holder sit årsmøde i Grenå med beretninger både om selve foreningens virke og slægtsgårdsarkivet, som nu har fået tålelige rammer på H. C. Andersens Boulevard i København.

– Egentlig forskning i vore slægtsgårde har ikke fundet sted, og vi har her i arkivet en mængde værdifuldt materiale, som må kunne udnyttes i en samfundsforskning, siger fru Alstrøm videre. Der må ligge mange interessante detaljer i oplysninger om slægtsgårdenes betydning for de respektive egne – betydning for et steds egenart for lokal rettergang i vej- og hegnstridigheder og meget andet.

– Er blikket i særlig grad rettet mod Djursland?

– Slet ikke, men Djursland har mange slægtsgårde, store gårde, og der må her som mange andre steder i landet være oplysninger af værdi for en forskning at hente.

Slottene gør os alle rigere

En af gæsterne på Meilgaard, journalist Ellen Strange Petersen, blev efter besøget inspireret til nedenstående artikel, som vi har hentet fra »Jyllandsposten« og gerne vil delagtiggøre vore medlemmer i.

Dansk Slægtsgårdsforening besøgte i forrige uge slottet Meilgaard på Djursland. Det vil sige, man så kun det smukke, hvide slot, der står ubeboet, udefra. Man spiste frokost i den udmærkede restaurant, der er indrettet i en tidligere stald, og som til lejligheden var suppleret med et telt. Man gik tur i den skønne park, kikkede på et udstillings-fritidshus og købte planter hos gartneren, der havde arrangeret udsalg i et drivhus.

Og så snakkede man i øvrigt om slægtsgårdsejernes fælles problemer, ikke mindst kapitalvindingskat og arveafgifter, der giver bekymring for,

at slægten ikke kan bevare tilknytning til ejendommen.

Meilgaards ejer, hofjægermester Niels Iuel har indrettet sig efter de nye tider, er med sin familie flyttet ind i et étplans hus, diskret i afstand fra slottet. Med restauration og park åben for offentligheden ligger tilbuddet der: kom og se, hvordan en nutidig godsbesidder kæmper for at få selvejet til at fungere.

Men slottet fungerer altså ikke. Det er hverken et hjem, en institution eller et museum. Det ligger velholdt i det ydre og skønt at skue, fredet i klasse B, men som en kæmpemæssig kulisser, fordi det ikke bruges.

Det er det, der får mig til at skrive denne lille artikel. Det danske samfund mishandler de men-

nesker, der slider for at bevare de store kulturelle og æstetiske værdier, vi har i vore herregårde og slotte. Jeg siger *vore* slotte, ligesom jeg siger *vore* landsbykirker. Danmark ville være fattigere uden begge dele.

Det er en utaknemlig opgave at være slotsejer i dagens Danmark. De, der virkelig røgter en samfundsbevarende opgave ved at vedligeholde de gamle ejendomme, møder fra det offentlige stort set kun krav og restriktioner og fra den del af offentligheden, der råber højest, misundelse og diskriminering.

Det er en velkendt socialistisk teori, at hvis man gør de rige fattigere, gør man de fattige rigere.

Det er ligesom der for industriens vedkommende er en voksende forståelse for, at teorien ikke gælder i praksis. En gammel anekdote fortæller om en mand, der vænnede sin hest fra at spise. Hver dag fik den mindre, og det var lige ved, at den kunne nøjes med ingenting. Men så døde den uheldigvis.

Hvis samfundet kvæler det selveje, der værner om de bevaringsværdige ejendomme, vil det gå som med gnierens hest. Forfaldet sejrer.

Men det store besøg på slottet vidner om, at misundelsens djævel ikke rider hele befolkningen – at mange påskønner, at alt ikke er en ensartet grå masse. Disse mange skal blot huske, at hvis der ikke værnes om privat ejendomsret, hvis ikke kapitalvindingsskat og arveafgifter lempes, er dagene talte for det, der rager lidt op og pynter i landskabet, og så er også de fattige af os kulturelt og æstetisk blevet fattigere.

Ellen Strange.

☆

En tak!

Dansk Slægtsgårdsforening vil gerne her på medlemmers og hovedudvalgs vegne bringe en tak til tre mænd, hvis indsats var uvurderlig og i højeste grad medvirkende til mødets store succes.

Takken rettes til gdr. Carl Katholm, på hvis initiativ, der var lavet en fin folder med omtale af udflugten og kort over landskabet. Til gdr. Henry Slemming for aktiv medvirken som guide på turen og sidst men ikke mindst den mand der har trukket det største læs gdr. Chr. Thyboe, Spentrup.

Nyt i Noter!

Et af de få – måske det eneste problem – hovedbestyrelsen fik at tumle med efter landsmødet var næste års mødested. Bl. a. var både Køge og Hjørring på tale, men da det ville knibe med husrum måtte begge forslag falde. Der er imidlertid nu indledt meget positive forhandlinger men Vendelboerne som har peget på Løkken, en mulighed der ser ud til at blive en realitet.

Næste nr.s nyt i noter forventer redaktøren skal blive beretninger fra arbejdsmarken. – Der er lyttet med lange øren og vi er vidende om aktivitet flere steder. Altså ud af busken og frem med pennene. – Det sidste gælder også de medlemmer, der – forhåbentlig ikke i et letsindigt øjeblik – har afgivet løfte om artikler. – Stofnød er bladdød – hvem tør tage det ansvar! *Red.*

Med udgangspunkt i godsejer Niels Iuels foredrag om Meilgaard, der som gammel slægtsgård har en naturlig tilknytning til vor forening vil red. i det kommende nr. bringe den gamle gårds historie i uddrag.

Fra »vor landbrugskyndige medarbejder« – sådan hedder det i fagsproget har red. modtaget et særdeles interessant referat ang. landbrugsstrukturen. – Støtteordning (lån m. v.) samt klassificering og forsøg. Desværre må vi udskyde dette for vore medlemmer ret så betydningsfulde stof – men vil vil til gengæld bringe det i bearbejdet form i næste nummer.

Red.

☆

Og endnu en!

Til gdr. fhv. finansminister Anders Andersen, Benzonslyst, Nonnerne på Sostrup, godsejer Niels Iuel, Meilgaard, forpagter Chr. Vester, Sivested Odde, samt pastor J. E. Kårsbo, Grenå skal der også lyde en tak – for imødekommenhed, for gæstfrihed og orientering – alt i alt fra hver enkelt en medvirken, der vakte deltagernes interesse og begejstring, for hvilken disse linjer kun giver beskedent udtryk – men er velment.

Nedergården . Gassum

3.5.1775 – 3.5.1975

I fortsættelse af serien om de gamle gårde, bringer »Slægtsgaarden« en beskrivelse af »Nedergården« i Gassum, som netop har fejret 200 års-dagen for sin beståen som slægtsgård. – Artiklen skyldes et medlem af slægten, lærer *Peter Vestergaard*, Nørbæk.

Den 3. maj 1975 er en mærkedag for slægten fra Nedergården i Gassum, Norhald Herred, idet det på denne dag er 200 år siden, gården blev købt til selveje af den hidtidige fæstebonde Niels Espensen. Hvor længe han har været fæster på gården er endnu uudforsket, men det vides dog, at han er født på gården og døbt i Gassum Kirke den 17.10. 1734 som søn af gårdfæster Espen Nielsen.

Niels Espensen var gift 2 gange. I første ægteskab havde han en datter, og i det andet ægteskab, som han indgik 1777 med Anne Sørensdatter, var der to sønner, Espen og Søren Nielsen.

Efter Niels Espensens død i 1798, drev enken gården videre med hjælp af sine 2 sønner, hvoraf den ældste var 20 år.

I 1815 overdrog hun gården til den ældste søn Espen Nielsen. Han ejede gården helt frem til 1853. I 1817 giftede han sig med Birthe Pedersdatter af Dyrby, de fik sammen 5 døtre. Espen Nielsen har afgjort været en agtet mand i landsbyen, han var sognefoged i 32 år, fra 1828–1860. Jeg har på fornemmelsen, at han altid var den, man søgte til, når forskellige papirer skulle udfyldes og færdiggøres, han havde en nydelig håndskrift, hvilket ses af de mange papirer, som endnu er i behold fra den tid.

I 1853 overdrog han gården til sin datter og svigersøn, Kirsten Esendatter og Søren Sørensen, Vestergård. De fik sammen 5 sønner og en datter.

I 1892 overtog den ældste søn, Espen Vestergård, gården. Han blev født i 1853 og giftede sig i 1898 med Petrea Nielsen. De fik sammen 10 børn, hvoraf de 7 endnu er levende. I 1908 købte

Espen Vestergård nabogården, d. v. s. det meste af jorden herfra blev udstykket, og bygningerne beholdt Espen Vestergård. Stuehuset her var fra ca. 1870. Familien fik en bedre bolig, og en del af det gamle stuehus blev lejet ud.

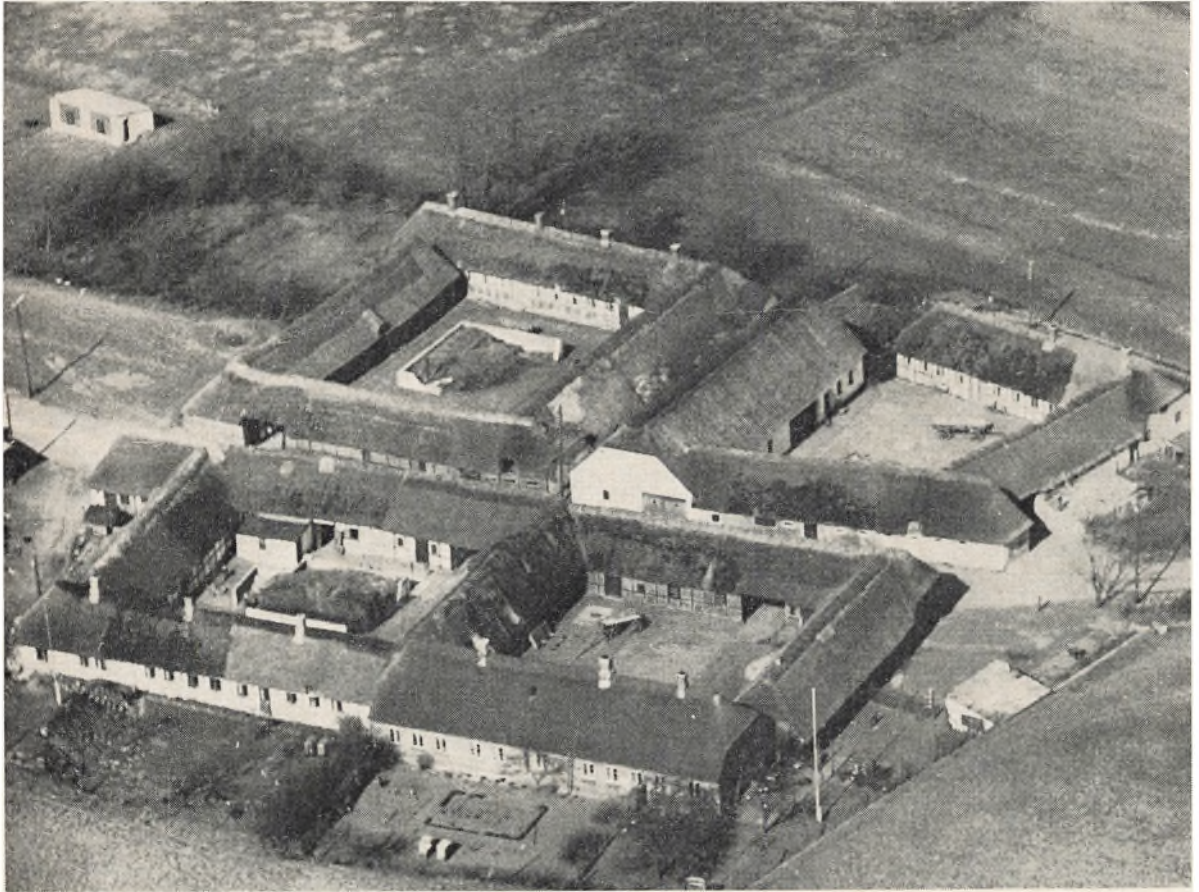
Espen Vestergård døde i 1918. Hans enke, Petrea Vestergård, drev gården videre med hjælp af sine børn. De følgende år har sikkert været nogle af de sværeste i slægtens historie. Petrea Vestergård var enke i en alder af 37 år med 10 børn i alderen 2–17 år.

I 1942 blev den gamle gård og ca. halvdelen af jorden overtaget af 2 sønner Søren og Sigurd Vestergård, mens Petrea Vestergård sammen med en tredje søn Kristian Vestergård drev den resterende del af jorden, som nu var lagt ind under den gård, som slægten havde købt i 1908.

Petrea Vestergård døde i 1962. De to gårde og deres jordtilliggende drives fortsat videre af de tre sønner. Der er naturligvis lavet en del om på bygningerne, men interiøret i den gamle gårds stuehus minder stadig i mangt og meget om gamle tider, f. eks. er der meget lavt til loftet, og bjælker gør bevægelse for høje personer sværere. Ligeledes er der i stuen en meget skøn indbygget skænk, som er et kært minde om svundne tider.

Men jorden ligger der jo stadig, den jord som fæstebonden Niels Espensen købte til selveje den 3. maj 1775. Jeg sidder med samtlige ejerskiftepapirer foran mig, det ældste fra 1775 dog i fotokopi fra Landsarkivet i Viborg, men de øvrige fra 1815, 1853, 1892, 1908 og 1942 i originalskrift fra Skøde- og Panteprotokoller.

Peter Vestergård.

Nedergaarden

Gassum

200 aar i samme slægt

Nye medlemmer

Vi fortsætter den glædelige tilgang af medlemmer og bringer her de nyeste indmeldelser med en hjertelig velkommen i rækkerne.

Gårdejer Martinus Jensen,
Gammelgård, Gammeljord 4,
Holbæk, 8950 Ørsted.

Hr. gårdejer Mogens Pilkær,
Pilkærgaard,
Fynshovedvej 608,
5390 Martofte.

Hr. gårdejer Jørn Erik Ringsing,
Døjlergård,
Høvængevej 1,
4894 Øster Ulslev.

Hr. gårdejer Jørgen Jensen,
»Øster Thybogård«
Lundsbyvej 1,
Lomborg,
7620 Lemvig.

Hr. gårdejer Jørgen Tvedebrink,
Ll. Tvedevej,
4731 Brandelev.

Hr. gårdejer Knud Martin Laursen,
Klintrupvej 2,
8641 Sorring.

Hr. gårdejer Jens Dahl-Nielsen,
Ellerup Overgaard,
Ellerupvej 31,
8883 Gjærn.

Hr. gårdejer Peter Nielsen Kristensen,
Aakandegaard 1,
Forlev,
4241 Vemmelev.

Hr. gårdejer Svend R. Vestergård,
Bodekær 6,
Sæby,
4070 Kr. Hyllinge.

Hr. gårdejer Egon Eriksen,
»Fjordvang«
Fjordvej 12,
6430 Nordborg.

Hr. gårdejer Jens Pedersen,
Stevnhøjgaard,
Randersvej 511,
8983 Gjerlev.

Hr. gårdejer Asger Chr. Jørgensen,
Hollenæsgaard,
Maglehøjvej 171,
4900 Nakskov.

Hr. gårdejer Hans Peter Sørensen,
»Vintersminde«
Sallhedevej 40,
Sall,
8450 Hammel.

Hr. gårdejer Poul E. Jørgensen,
Ågersnap,
6870 Ølgod.

Hr. gårdejer Fredy Bjerregaard Jørgensen,
Højrup,
Stepping,
6070 Christiansfeld.

Hr. telefonovermekaniker Edvard Jørgensen,
Åbakkevej 20,
2720 Vanløse.

Hr. gårdejer Johannes Jensen,
»Hedviglyst«
Frederikslundvej 12,
8581 Nimtofte.

Hr. gårdejer Lars Holm Jespersen,
Løgstedgaard,
Viborgvej 171,
9670 Løgstør.

Hr. gårdejer Jes Raben From,
Rørkær,
6100 Haderslev.

Hr. gårdejer Hans P. Andersen,
»Bavnager«,
Vilslev,
6770 Gredstedbro.

Hr. Poul Stavnstrup,
Frederiksberg Allé 47,³,
1820 København V.

Hr. Knud Kamuk,
Prebens Vænge 7,
2800 Lyngby.

Hr. gårdejer Svend Jørgen Greve,
Gl. Skolevej,
Hammelev,
8500 Grenå.

Hr. gårdejer Børge Nielsen,
Holmevej 36,
4731 Brandelev.

☆

Så går turen atter til Norge

Kærne-Rejsers initiativrige arrangør gdr. Jens Peter Petersen indbyder i henhold til annonce andetsteds i bladet påny i år Slægtsgaardsforeningens medlemmer til en Norgestur 18–25 september.

I erindring om sidste års store succes tør vi også spå dette års rejse der går til Lillehammer en lignende og medgiver vor varmeste anbefaling.

Slægtsgårdsudflugt til interessante steder

De 135 deltagere i årets slægtsgårdsudflugt – hvoraf mange fra Næstved- og Fakseegnen og fra Sydsjælland og Møn – oplevede fredag den 13. juni en interessant dag under ledelse af formanden, Jens P. Petersen, Farendløse, og med deltagelse af landsformanden, Chr. R. Christensen, Badstrup på Fyn. Udflugten gik til Sydsåne og var begunstiget af et dejligt afvekslende sommervejr uden regn. Sol, vind og lette skyer og en ikke for høj temperatur var efter de varme dage behageligt. Over Dragør-Limhamn (Karoline-frokosten serveredes på færgen) gik turen til Lund Domkirke, hvor det astronomiske ur, som sætter den hellegige procession i gang kl. 12 hver dag, blev beundret og kirken i øvrigt gennemgået.

På Barsjölagård ved Sjöbo, som ejes af Malmöhus Lens Husholdningsselskab, serveredes kaffen,

og konsulent Lennart Nielsson forklarede om gården og dens drift. Deltagerne beså hovedbygningen med udstillingen »Sommer og Fritid« samt parken og senere gårdens bygninger og stalde. Man mødte også et selskab af svenske landmænd fra Kronaberg Len, som besøgte skånske landmænd. Fru Ragnhild Cederström var en levende fortæller på stedet. På middelalderborgen Glimmingehus ved Simrishamn blev både borgen og museet gennemgået, og en interessant oplevelse fik alle ved at iagttage de store bryllupsforberedelser, som skyldes en begivenhed i adelsfamilierne Rosenkrantz og Odin, der dagen efter blev forenet. Brud og brudgom fortalte beredvilligt om svenske bryllupsskikke. Over Ystad og ved kørsel på kystvejen vestover nåede man Vellinge Gæstgivergård, hvor middagen blev indtaget. Her talte gdr. Thyge Nielsen, Havgård, Lund, som takkede formanden for hans indsats i slægtsgårdsarbejdet. Alt i alt en dag i Sveriges land med mange gode indtryk og præget af et hyggeligt samvær, hvorunder der førtes mange hjertelige samtaler.

Det gamle træ - O' lad det stå

Af skovtaksator Berge H. Larsen, Lindum Skovridergård

Når man som forstmand hører om et gammelt træ, der af den ene eller anden årsag er ved at gå til, vil man ofte være tilbøjelig til at sige: »Ja, det er jo trist, men der er ikke andet for, end så må vi fælde det gamle træ og plante et nyt«. Men så simpelt er det ikke altid, thi det kan jo dreje sig om historiske træer, eller træer, der på anden vis er uerstattelige, og så må vi på bedste måde søge at bevare det gamle træ.

Forbindelsen mellem mennesket og træerne er lige så gammel som menneskeslægten selv. Det mægtige, gamle træ inde i skovens dyb, eller det ældgamle fritstående træ med den brede krone har altid talt til folks fantasi. Derfor kan man godt forstå, at tidligere tiders mennesker troede, at der boede en ånd i den slags træer. Den kategori af træer stod undertiden som en »skytshelgen« for landsbyen, og dersom sådan et træ var ved at gå ud, blev det ofte opfattet som et varsel om ulykke.

At man har gjort forsøg på at redde den slags træer, er der nok ingen tvivl om, men det er først i de senere år at man for alvor, hjulpet af viden-skaben, har fordybet sig i træ-kirurgi. Således har man i Amerika gjort sig megen umage for at be-

vare særligt monumentale træer fra undergang, men også i Europa, bl. a. i Holland, Tyskland og Danmark har man benyttet sig af trækirurgien.

Over alt kan vi træffe gamle træer, som vi gerne vil bevare, enten det nu er en gammel gran i skoven, en smuk lindeallé i en by eller park eller en knudret eg på et torv. Den glæde vi mennesker oplever ved synet af et gammelt træ, er noget man ikke kan regne om i kroner og ører. Denne glæde er større, lader sig ikke udtrykke i tørre tal. At store træer inde i en by på en væsentlig måde bidrager til at gøre luften der mere ren, er jo kun et plus mere. Derfor lad os sørge for at få fredet »disse levende monumenter«, således at de ikke må falde for øksen på grund af menneskelig kortsynethed, og de eksemplarer, som tidens tand har sat sit mærke på, lad os gennem træ-kirurgi søge at redde dem.

Lad os se lidt på nogle af verdens og vort eget lands trækæmper.

Mange mennesker anser Sequoia gigantea i Californien for at være verdens ældste træer, dette er ikke rigtigt, det er børstefyrren (Pinus aristata), der opnår rekorden på dette område. Ifølge det

norske tidsskrift »Naturen« blev et eksemplar af denne fyrreart fældet i Wheeler Park, øst for Yosemite National Park, USA af en ung botaniker, der skulle foretage åringsanalyser. Det viste sig, at han havde fældet et træ, der var 4900 år, dvs. 300 år ældre end det hidtil ældste man kendte. Den unge botaniker havde fået fældningstilladelse af Forest Service, som naturligvis blev meget kritiseret for denne disposition. Altså et godt eksempel på, at man skal være på vagt, selv over for fagfolk.

Men vi behøver ikke at tage så langt for at finde ærværdige, gamle træer, vi kan jo blot tage de berømte ege ved Jægerspris, hvoraf den ældste regnes for et af Europas ældste træer, men denne eg, Kongegegen, er jo kun en ruin – og efter de seneste oplysninger skal den helt være sunket om.

Men Skodsbøl-egen på Sønderborg skovdistrikt var ingen ruin, det var en eg i sin bedste alder, men den fik sit knæk under de kraftige storme i 1967, og 3. juledag samme år kuldsejlede den totalt. Der kan være grund til lidt nærmere omtale af denne eg, idet den er det træ, der vel har opnået den højeste pris herhjemme. I Skovbrugstidende kan vi læse om denne eg »at kun bullen blev salgbar vare. Denne var til gengæld prima. Der var 10,88 kubikmeter i denne rodkævle (13,6 meter lang, 101 cm i midtdiam.) som i fuld længde indbragte 1000 kr. pr. kubikmeter eller i alt 10.800

kr. plus moms. – Træets alder lå mellem 300 og 325 år, totalhøjden var ca. 33 meter. Det kan endvidere oplyses, at Skodsbøl skov ligger lige ved siden af Egersund, hvor talrige teglværker er beliggende. Det er rigtigt stift teglværksler, egen har stået på«.

En anden kendt eg i Sønderjylland er »von Bergens eg« i Sønderskoven ved Åbenrå. Denne eg bærer endog en plade, der på tysk fortæller om, at på stedet, hvor egen nu vokser, blev skovrider von Bergen skudt af krybskytten Annes i 1795. Denne eg er sund og i god vækst, så den vil sikkert i mange hundrede år endnu kunne fortælle om den makabre begivenhed.

På Tåsinge finder vi den fritstående, meget dekorative Ambrosius' eg, der minder om digteren Ambrosius Stub, der jo var en tid på godset Valdemar Slot. Om han har siddet og digtet under den gamle egs vældige krone, ved jeg ikke, men dette imponerende træ må ganske givet have virket inspirerende på ham.

Men det er ikke blot gamle ege, der tiltrækker sig menneskets opmærksomhed. Mange af de gamle linde fra tidligere tiders haveanlæg er heldigvis bevaret, således som det f. eks. er tilfældet med de lange lindealler i Frederiksborg Slotshave. I Dendrologisk Årsskrift fortæller slotsgartner W. Raae meget interessant om lindealleernes pleje. Træerne er plantet omkring 1720, og ved en inspektion i 1963 viste det sig, at de 26–28 meter høje, kandelaberformede træer var ret medtagne, og dersom der ikke blev grebet ind, ville træerne sikkert ikke kunne leve mere end 25–40 år. Træerne blev skåret ned til 12,5 meters højde, og i årene der fulgte, skød træerne pænt, og ved at klippe dem opnåede man den tilsigtede virkning i retning af 1600-tallets barokhaver.

Men det allerbedste sted at se på gamle træer, er vel ude i Jægersborg Dyrehave, hvor der står mange kendte ege, som Ulvedalsegen, Skovfogedegnen, den kendteste bøg i den gamle vildtbane er vel Oehlschlægers bøg, og alle disse minderige træer bliver der på bedste måde værnnet om af statskovvæsenet.

Bøgen har desværre ikke samme evne til at blive gammel som egen. I Lindum Skov stod der en stor bøg, kaldet »kammerherreinden«, ude ved vejen til Klejtrup. For 5 år siden var den store bøg helt frisk at se til, men forrige vinter faldt den for saven. Det var for farligt at have sådan et stort, halvråddent træ stående ud til en offentlig vej. Men sådan en gammel bøgs fjernelse giver et tomrum i skoven.

Hvor et træ dør af ælde, kan vi mennesker ikke stille noget op. Men i en del tilfælde kan vi forlænge et træs liv, dersom vi plejer det rigtigt. Vi mennesker forlanger ofte, at et træ skal kunne gro under de mest ugunstige forhold. Hvor ofte ser man ikke træer, som man tror kan klare sig, skønt

man har asfalteret helt ind til stammen, eller der findes en tyk græsmåtte rundt om træet. Dette går ikke i længden, det er nødvendigt, at jorden er godt gennemluftet, ellers bliver bakterie-livet umuliggjort. En tyk græsmåtte suger sit kvælstof til sig fra det øverste jordlag, hvori træets hårrødder også befinder sig. Dør rødderne, da opstår der forrådnelse og forrådnelsesgasarter, som driver ilten ud fra jorden. – Altså mange gange kan vi redde et gammelt træ fra undergang, blot ved – i tide – at behandle dets omgivelser rigtigt.

Her gælder det i første instans om at sørge for, at der er rigelig tilgang af næringsstoffer, og at jorden har den rette struktur. For at opnå dette borer man huller i jorden i en cirkel omkring træet, en cirkel der er lige så stor som kronen, hullerne har en dybde af ca. 60 cm. Herved bliver jorden bedre gennemluftet. Hårrødderne får en ekstra stimulans ved at der bliver hældt en speciel sammenstillet næring i hullerne. Drejer det sig om et træ, der står i en by, sørger man for at lægge fliser, forsynet med lufthuller, omkring træet.

Efter at jorden omkring træet er blevet behandlet, går man i gang med at behandle eventuelle rådne dele. Alt råddent træ skal fjernes ganske grundigt helt ind til det sunde ved. Når det rådne ved er blevet fjernet, bliver træet behandlet med et svampedræbende middel, således at eventuelle

rester af svampe bliver slået ihjel, og derefter behandlet med et vandskyende middel.

Derpå bliver såret »syet« for at genskabe ring-spændingen, det vil sige den spænding, der giver træet den nødvendige afstivning. »Syningen« foregår med jernstænger, der er forsynet med en skruegang. Jernstængerne går på tværs gennem stammen og bliver i enderne forsynet med en ringplade og en bolt. Bolten og spidsen af jernstangen skal ligge på grænsen mellem veddet og barken, for at såret hurtigst muligt kan gro sammen. Efter at jernstængerne er sat på plads, bliver hulrummet (dersom det er i den overjordiske del af træet) fyldt med en blanding af cement. Denne plombe skal også standse på grænsen mellem bark og ved. Så vil træet i mange tilfælde have overgroet såret efter 2–3 år.

Hulrum, der befinder sig under jordens overflade, tåler på grund af fugtighed ikke at blive plomberet. Ved hjælp af mindre sten, der sørger for en god drainering, fyldes disse huller.

Det ovenfor beskrevne er den fremgangsmåde, der anvendes af hollandske træ-kirurger. Jeg har set bl. a. store gamle bøge behandlet på denne måde (spørgsmålet er så, om man i det hele taget kan forlænge en bogs liv ret meget), der var gjort et grundigt stykke arbejde – men prisen var også høj for dette arbejde.

Men her som andre steder er det naturligvis bedre at forebygge end at helbrede. Chancerne for at et træ bliver råddent nedsættes, når træet bliver rigtig beskåret og snitfladerne behandles korrekt. Lad os gøre, hvad der står i vor magt, for at de gamle træer kan blive bevaret.

Høstferie i Norge

I dagene 18.–25. september inviteres herved til en uges ophold i de norske fjelde.

Ophold på Lande Højfjeldshotel ved Lillehammer. Interessante udflugter til bl. a. Gudbrandsdalen og til Aulestad (Bjørnsons residens). Rejse med Oslobåden og bus fra Korsør, Næstved og København.

– Pris kr. 1.248,– alt betalt. (Bus, køje, hel-pension, udflugter m. m.) Rejseleder: Jens P. Petersen. – En ferie præget af komfort og skønne oplevelser.

Kærne-Rejser

4100 Ringsted

(03) 64 00 24.

KREDITFORENINGEN DANMARK

København:
Jarmers Plads 2
1590 København V
Tlf. (01) 12 53 00

Århus:
Åboulevarden 69
8100 Århus C
Tlf. (06) 12 53 00

Herning:
Viborgvej 1
7400 Herning
Tlf. (07) 12 53 00

Afd. kontor i Odense:
Jernbanegade 16
5000 Odense
Tlf. (09) 12 53 00

Grundstenen i byggeriets økonomi – Kreditforeningen Danmark

Vi yder lån til byggeri inden for landbrug, skovbrug, gartneri og frugtplantager.

Til generationsskifte.

Sammenlægning af ejendomme, køb af tillægsjord og andre produktivitetsfremmende investeringer.

Uanset hvor De bor, har vi en lokalkendt repræsentant i nærheden.

Endvidere har vi særligt landbrugskyndige specialister, som står til rådighed med al den vejledning,

De har brug for.

Ring eller skriv efter brochuren »Skal De prioritere landbrug«.

Landbrugslån til ethvert formål.

Har De brug for lån til tilbygning, sammenlægning, grundforbedring, køb af nye maskiner, udvidelse af besætning, ejerskifte eller andet, kan De roligt henvende Dem til Forenede Kreditforeninger. Vi yder

lån overalt på øerne på op til 50% af ejendommens værdi med løbetider på 10, 20 og 30 år. Lad en af vore landbrugskyndige folk kigge på Deres ejendom, så får De den rigtige belåning - hurtigt, smidigt og effektivt.

FORENEDE KREDITFORENINGER

Lånesagsekspedition:
Anker Heegaards Gade 4
1572 København V. Tlf. (01) 15 34 34

Lånesagsekspedition:
Magelos 2
5100 Odense. Tlf. (09) 11 77 77

SYLVEST JENSEN LUFTFOTO

v./R. Aviram.

VI FLYVER OVERALT OG FOTOGRAFERER ALT I LANDET
MED GARANTI FOR KVALITETEN.

Vi har sikkert også Deres gård, ejendom eller fabrik i vort 40 år gamle arkiv, der indeholder mere end 5 mill. negativer.

adr. Lærkevej 21, 3650 Ølstykke. Telf. (03) 17 62 50.

**Tilfredse kunder
er det bedste
vi ved...**

SPAREKASSEN FYN
AFDELING AF SPAREKASSEN DANMARK

**De kan regne
med os**

